RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU ESCROCHERIE: CONTROVERSE, SOLUŢII, PERSPECTIVE

Elena DODON,

studentă, anul IV, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 343.72:343.222(478) E-mail: elena.hosman@gmail.com

Escrocheria reprezintă una dintre cele mai dinamice forme ale criminalității patrimoniale în Republica Moldova, generând dificultăți semnificative pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată [1, p.15]. Actualitatea temei derivă din creșterea continuă a incidenței acestor fapte, diversificarea metodelor de comitere și necesitatea perfecționării cadrului normativ.

Scopul acestei cercetări este de a realiza o analiză sistemică a răspunderii penale pentru escrocherie, conform art. 190 Cod penal, cu accent pe delimitarea față de alte infracțiuni patrimoniale și pe identificarea controverselor interpretative și practice [2, p.11]. În procesul investigării, au fost utilizate metode de analiză dogmatică, interpretare comparată și evaluare a practicii judiciare.

Rezultatele evidențiază că elementul central al escrocheriei îl constituie inducerea în eroare a victimei pentru obținerea ilicită a unui folos patrimonial, cu consimțământ viciat, ceea ce o distinge de infracțiuni precum furtul sau delapidarea [3, p.39]. Analiza comparativă cu legislația altor state (România, Germania, Franța, Italia) confirmă existența unor abordări similare, dar și particularități naționale privind definirea și sancționarea escrocheriei [5, p.51].

Un aspect central al cercetării îl constituie **delimitarea escrocheriei de alte infracțiuni contra patrimoniului**, întrucât o calificare juridică greșită poate genera efecte negative atât în faza de urmărire penală, cât și în soluționarea cauzelor de către instanțele de judecată. **Furtul** (art. 186 CP RM) se distinge prin lipsa consimțământului și a oricărei forme de inducere în eroare; bunul este sustras clandestin, fără participarea voluntară a victimei. Spre deosebire, **escrocheria** presupune un transfer aparent voluntar, dar bazat pe o eroare indusă dolosiv de făptuitor [2, p.87].

Delapidarea (art. 191 CP RM) implică deținerea legală a bunului de către făptuitor în virtutea unei relații de gestiune, urmată de însușirea acestuia împotriva voinței proprietarului, fără inducere în eroare, ci prin abuz de poziție [3, p.40]. Pe de altă parte, **abuzul de încredere** presupune primirea legitimă a bunului cu obligația de a-l restitui, însă utilizarea sa contrar destinației nu implică elementul esențial al inducției în eroare [4, p.73].

În doctrină și practică, s-au evidențiat dificultăți suplimentare privind **conexiunile dintre escrocherie și falsul în înscrisuri**. Nu orice utilizare a unui document fals generează automat infracțiunea de escrocherie; este necesară demonstrarea scopului

urmărit – dobândirea unui folos material injust prin vicierea consimțământului victimei [5, p.112]. Astfel, **esența escrocheriei** o constituie tocmai manipularea psihologică, acțiunea frauduloasă fiind direcționată spre a crea o imagine distorsionată a realității pentru victimă.

Dificultăți și controverse persistente vizează interpretarea noțiunii de „inducere în eroare", întrucât nu orice afirmație neadevărată are aptitudinea de a determina transferul patrimonial; legea și doctrina solicită ca manevra să fie relevantă, determinantă pentru acțiunea victimei. Modificările legislative aduse prin Legea nr. 179/2018 au clarificat unele aspecte, însă practica relevă încă un grad de inegalitate în interpretarea acestor prevederi [6, p.18].

Pe plan **jurisprudențial**, exemplele analizate în lucrare (inclusiv Decizia CSJ nr. 1ra-1464/2023) demonstrează dificultățile organelor judiciare în a stabili raportul corect dintre escrocherie și alte infracțiuni conexe, precum și importanța criteriilor obiective pentru diferențierea formelor simple și agravate ale infracțiunii. S-a remarcat, de asemenea, rolul esențial al prejudiciului concret și al elementului subiectiv de intenție directă în procesul de calificare juridică [3, p.49].

Rezultatele cercetării evidențiază faptul că escrocheria rămâne una dintre cele mai complexe și dificil de încadrat infracțiuni contra patrimoniului, atât din perspectiva teoretică, cât și a practicii judiciare din Republica Moldova. Analiza comparativă cu sistemele de drept ale României, Germaniei, Franței și Italiei confirmă existența unui nucleu comun privind protecția patrimoniului și sancționarea fraudelor, dar și diferențe relevante în privința elementelor constitutive, a pragurilor valorice și a rolului intenției făptuitorului [5, p.53-54].

Cercetarea scoate în evidență importanța **formării continue a practicienilor** din domeniul dreptului penal, pentru a asigura o aplicare corectă și uniformă a dispozițiilor legale referitoare la escrocherie. Totodată, lucrarea subliniază necesitatea **clarificării legislative** a unor termeni-cheie precum „inducerea în eroare" sau „manevre frauduloase", pentru a reduce riscul interpretărilor eronate și al soluțiilor contradictorii în practica judiciară [6, p.20].

Pe baza analizelor efectuate, sunt propuse **soluții de lege ferenda** și recomandări pentru practica organelor judiciare:

- Completarea art. 190 Cod penal cu exemple tipice de manopere frauduloase și criterii de delimitare față de alte infracțiuni patrimoniale;
- Elaborarea unor ghiduri de bune practici și organizarea de sesiuni de formare pentru magistrați și organele de urmărire penală;
- Asigurarea transparenței și accesului la jurisprudență prin digitalizarea hotărârilor relevante;
- Stimularea cooperării internaționale pentru prevenirea și combaterea noilor forme de escrocherie, inclusiv cele comise prin mijloace electronice.

În concluzie, cercetarea contribuie la **clarificarea conceptelor fundamentale** privind răspunderea penală pentru escrocherie, identificarea dificultăților majore de interpretare și aplicare, precum și la formularea unor direcții concrete de optimizare

legislativă și practică. Rezultatele obținute sunt utile atât pentru doctrină, cât și pentru practicienii din domeniu, susținând eforturile de consolidare a securității circuitului patrimonial și de protejare a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice împotriva fraudelor.

Referințe:

1. BOTEZATU, I. Analiza juridico-istorică a reglementărilor privitoare la infracțiunea de escrocherie. În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe sociale”, nr. 1/2010, pp. 59–73.
2. BRÎNZĂ, S., STATI, V. Escrocheria și delapidarea averii străine: efectele adoptării Legii nr.179/2018. În: Revista Națională de Drept, nr. 4–6/2018, pp. 4–9.
3. MACARI, A. Aspecte controversate ale calificării infracțiunii de escrocherie. În: Revista Națională de Drept, nr. 1/2023, pp. 45–53.
4. STATI, V. Tendințe îngrijorătoare ce afectează practica aplicării art. 190 din Codul penal. În: Realități și perspective ale învățământului juridic național, Chișinău, 2019, pp. 121–131.
5. ULIANOVSCHI, X. Escrocheria în noua redacție a art. 190 alin. (1) Cod penal. În: Revista Națională de Drept, nr. 4–6/2018, pp. 4–9.
6. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, Decizia nr. 1ra-1464/2023 din 05.02.2025. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md

Recomandat

Andrei STRATAN, *doctor în drept, lector universitar*